

Bijlage:

Toelichting bij de handleiding basisscan integriteit voor kandidaat-bestuurders.

Aanleiding

Het thema integriteit staat binnen het openbaar bestuur inmiddels hoog op de agenda.

De minister wil voorzien in de behoefte van decentrale overheden aan een helder, navolgbaar en zorgvuldig proces rond de benoemingen van bestuurders. Om die reden is de handleiding basisscan voor kandidaat- bestuurders verschenen (www.politiekeambtsdragers.nl). Op deze site treft u tevens verwijzingen naar voorgaande belangrijke bronnen over integriteitsbevordering aan.

De handleiding is bruikbaar voor gemeenten, provincies, waterschappen en de BES-eilanden. De handleiding is met een begeleidende brief aangeboden aan provinciale staten en commissarissen van de Koning, algemeen bestuur van de waterschappen en de voorzitter van het dagelijks bestuur van de waterschappen. Een afschrift van deze brief heb ik voor u bij deze mail gevoegd. Er is geen brief gezonden aan gemeenten noch afzonderlijk aan griffiers van de provincies. De BES-eilanden zullen vanuit het DG Koninkrijksrelaties van BZK afzonderlijk worden geïnformeerd.

Er wordt niet alleen invulling gegeven aan de door de minister aangekondigde 'basisscan integriteit' die opdrachtgevers kunnen gebruiken voor kandidaat-bestuurders, maar kan ook bruikbaar zijn voor politieke partijen bij de selectie van kandidaat-volksvertegenwoordigers. Daarmee wordt ingezet op de ondersteuning van kandidaat bestuurders en van de wettelijke plicht van burgemeesters, commissarissen van de Koning en voorzitters van het algemeen bestuur van de waterschappen.

Totstandkoming

De minister van BZK heeft in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen 2018 een basisscan voor integriteit van politieke ambtsdragers aangekondigd. Het zou moeten gaan om de minimale vereisten waaraan de screening van kandidaat bestuurders (en volksvertegenwoordigers) dient te voldoen.

De handleiding is opgesteld in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De totstandkoming stond onder begeleiding van de afdeling Politieke Ambtsdragers en Weerbaarheid en is uitgevoerd door Necker van Naem, op basis van een brede verkenning onder stakeholders langs de volgende sporen:

1. Eerste peiling (medio 2018)

Om een eerste indruk te verkrijgen van mogelijke elementen van een 'basistoets integriteit' is medio 2018 door het ministerie van BZK een peiling uitgevoerd onder gebruikers (waaronder de Nederlandse vereniging voor raadsleden (NVVR), Wethoudersvereniging, Nederlands genootschap voor Burgemeesters, Vereniging van Griffiers, bestuurdersverenigingen van landelijke politieke partijen, branchevereniging de Nederlandse Veiligheidsbranche, screeningsautoriteit Justis en Kabinetschefs) en diverse aanbieders van risicoanalyses (marktpartijen). De uitkomsten van deze peiling zijn input geweest voor de volgende sporen.

2. Elementen van een risicoanalyse

Om te bepalen welke risicogebieden en bronnen onderdeel kunnen uitmaken van een risicoanalyse, heeft de Wethoudersvereniging in opdracht van BZK een verkenning uitgevoerd. Daarin zijn diepte-interviews gevoerd met een aantal sleutelfunctionarissen in en rondom het openbaar bestuur (3 commissarissen van de Koning, 4 burgemeesters, 4 wethouders, 1 dijkgraaf, 1 gemeentesecretaris, 1 kabinetschef, 1 plaatsvervangend kabinetschef en 1 oud-burgemeester). Vervolgens is een werksessie georganiseerd met vertegenwoordigers van de koepels en beroepsverenigingen (commissarissen van de Koning, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Interprovinciaal overleg, Unie van Waterschappen, Nederlands Genootschap voor Burgemeesters, Vereniging van Griffiers, Nederlandse vereniging voor raadsleden, Vereniging van Gemeentesecretarissen, Wethoudersvereniging) en een werksessie met vertegenwoordigers van bestuurdersverenigingen van landelijke politieke partijen.

3. Transparante en zorgvuldige procedure

Over de wijze waarop risicoanalyses integriteit zorgvuldig kunnen worden voorbereid en uitgevoerd, en kunnen worden ingepast in het grotere verband van selectie en benoeming, heeft Necker van Naem een enquête uitgezet, die is ingevuld door 411 burgemeesters, raadsgriffiers, wethouders, dijkgraven en gedeputeerden. Vervolgens is een werksessie gehouden met 30 griffiers, burgemeesters en gemeentesecretarissen en zijn individuele gesprekken gevoerd met bestuurders en marktpartijen. De diverse vragen en opmerkingen uit de sporen 1 en 2 zijn daarin betrokken. Op basis van de informatie uit de drie sporen heeft Necker van Naem de handleiding opgesteld. Een eerste versie van de handleiding is aan eerder betrokken stakeholders voorgelegd.

De handleiding zelf

De handleiding biedt uitgangspunten, afwegingen en tips voor een gedegen voorbereiding en zorgvuldige uitvoering van risicoanalyses voor kandidaat-bestuurders. Het gaat om de afspraken (opdrachtverlening, reikwijdte en uitvoering), de informatiestromen aan kandidaten en besluitvormers (raad), het uitvoeren van de analyse (inhoud en proces) en het borgen van de risicoanalyse (beheersmaatregelen, monitoring en evaluatie). Een dergelijke handleiding wordt ook voor screening van ambtenaren ontwikkeld (door DGOO).

Naast de in eerdere brieven aan de Tweede Kamer aangekondigde maatregelen en acties zullen wij in het vervolg op deze handleiding nog diverse acties gaan ondernemen. Dit mede op basis van input van u. Ik nodig u daartoe dan ook van harte uit. Ik verzoek u voorts onder andere goede voorbeelden van Reglementen van Orde, protocollen en vragenlijsten aan mij te zenden. Tevens zullen er vast nieuwe (juridische) vragen ontstaan naar aanleiding van deze eerste handleiding die nadere uitwerking/toelichting vragen. Die zullen we dan zoveel mogelijk direct beantwoorden en in de volgende versie meenemen. Vragen en opmerkingen kunt u uiteraard eveneens aan mij zenden.

Evaluatie

In ieder geval zullen we de zojuist aangeboden handleiding na de aankomende verkiezingen van de provinciale staten en de waterschappen evalueren.

Op basis van die evaluatie zal worden bezien of nadere aanvulling of wellicht inkadering van integriteitsanalyses nodig is. Mede afhankelijk van de vorderingen in het voor een groot deel zelfregulerende en zelflerende proces bij medeoverheden inzake integriteit zal worden bezien of nadere instrumenten nodig zijn om de borging van integriteit te bestendigen.